

SBORNÍK

JEDNOTY POTOMKŮ POBĚLOHORSKÝCH EXULANTŮ-POKUTNÍKŮ A PŘÁTEL RODOPISU V PRAZE

Rodopis - Historie - Vlastivěda.

Vychází 1/4letně. — Majitel, nakladatel a vydavatel spolek: Jednota potomků pobělohorských exulantů-pokutníků a přátel rodopisu v Praze. — Rediguje dr. Vincenc Matina. — Redakce, administrace a expedice Praha II., Jircháře 10. — Telef. 438-76. — Odpovědný redaktor dr. Jan Rejsa. — Předplatné: ročně Kč 12.—, jednotl. číslo Kč 3.—. — Příspěvek členský: členové činní Kč 36.—, přispívající Kč 24.— za správní rok. — Zápisné Kč 3.—. Užívání novin. známek povoleno výn. řed. pošt ze 17. prosince 1929 č. 278762/VII 1930.

OBSAH :

	Str.
Dr. Jan Rejsa : Pokutovaná města v Čechách po bitvě na Bílé Hoře a hlavní město Praha	36
Josef Mláčovský : Rod Mláčovských z Těšnice (samostatná příloha)	
Bořivoj Nesměrák : Proveďte § 9 záborového zákona	40
Dr. V. J. Matina : Rodopisné rozhledy	44
Spolkové zprávy	46

P R A H A 1931

NÁKLADEM „JEDNOTY POTOMKŮ POBĚLOHORSKÝCH EXULANTŮ-POKUTNÍKŮ A PŘÁTEL RODOPISU“

V PRAZE II., JIRCHÁŘE 10.

TISKL „ORBIS“, PRAHA XII.

Dr. Jan Rejsa :

POKUTOVANÁ MĚSTA V ČECHÁCH PO BITVĚ NA BÍLÉ HOŘE A HLAV. MĚSTO PRAHA.

Česká touha po realizaci náboženského individualismu vlivem volby a politické taktiky doznala neblahých konců. Krátká bitva na Bílé Hoře rozhodla osud českého státu. Nastala mstivá persekuce ve všech jeho zemích. Fanatický katolicism odchovance Jesuitů v Ingolstadtě Ferdinanda II., na něhož měl silný vliv jeho zpovědník P. Vilém Lamormain, jej oslavující v knize „Romanorum regis virtutes“ 1637, jako neméně papežský nuncius Karel Caraffa, potlačil krvavým absolutismem vědomí českého náboženského a politického ducha na drahnou dobu. Ferdinand II. neznal míry v odměně zásluh, neznal míry v trestu. Jeho krutá přísnost vítěze dala zkravěti sukno lešení na náměstí Staroměstském 21. června 1621, aby opět nemírná chtivost po majetku vydala 28. června onoho roku prohlášení konfiskací popravených i uprchlých v zemích českých. Císařské mandáty v r. 1621 a 1624 vypověděly kněze pod obojí. 22. června 1625 uzavřeny byly nekatolíkům zemské desky a r. 1627, kdy země česká dokonale byla očištěna od kacířů, došlo k oktrojovanému „Obnovenému zřízení zemskému“, které založilo absolutní vládu v zemích koruny České. Téhož roku ustanoveni byli reformační komisaři, a soldateska pronásleduje a vraždí lid pod obojí. Do svobodných měst dosazeni byli hejtmani, neboli císařští rychtáři, kontribuce vojskem byly vymáhány, soldateska po domech ubytována, bohaté žoldem a odměnami zahrnuta, že ohromné sumy za statky v zemích české koruny zabavené se rozplynuly, a císař Ferdinand II. v nesmírné finanční tísní uzákonil t. zv. „lehkou minci“ a dovršil tak ochuzení zemí českých. V jejích oblastech vládlo hrozivé ticho s hlubokou depressí duševní i hmotnou.

V rámci nezměrných běd, stihnuvších národ český po bitvě na Bílé Hoře, nalézala se kromě osob fysických, také města, jako osoby právnické. Cís. resolucí ze dne 16. června 1621 bylo sice nařízeno, aby proces byl odložen až do té doby, kdy se budou města hlásiti o svá privilegia, ale již zase 26. července 1621 novou cís. resolucí přišel rozkaz, aby jim pokuty byly uloženy, a to takové, aby města mohla se udržeti. Ale kníže Lichtenštejn tohoto císařova rozkazu nedbal a městům království Českého (viz Bílek: Dějiny konfiskací v Čechách) Borku, Českému Brodu, Čáslavi, Domažlicům, Kinsperku, Kouřimi, Lounům, Ostrovu, Písku, Prachaticům, Rakovníku, Rudolfovu, Slanému, Slavko-

vu, Stříbrnu, Tachovu, Týnu nad Vltavou a Vodňanům všechny statky odňal, že přišla zcela na mizinu. Při tom celé řady měst statků zádušních protiprávně nebylo šetřeno. Svrchu uvedená města ztratila všechny svoje statky. Statků veškerých pozbyla města: Německý Brod, Kutná Hora, Hradec Králové, Locket, Rokycany, Tábor a Trutnov. Když ale města zchudla pod tlakem válečných poměrů více či méně, shledalo se nutným, vydati 13. dubna 1628 dekret z české kanceláře, jímž statky byly městům zůstaveny. Tím všechny statky obdržela města Pražská, Beroun, Mladá Boleslav, Nový Bydžov, Dvůr Králové, Cheb, Chomútov, Chrudim, Jaroměř, Jihlava, Kadaň, Klatovy, Kolín, Litoměřice, Mělník, Most, Vysoké Mýto, Nymburk, Pelhřimov, Polička, Příbram, Reichenšteinská Hora (Kašperské Hory), Soběslav, Sušice a Žatec. Tyto statky městům navrácené byly odhadnuty za 1,061.087 kop míšenských, v čemž není zahrnut odhad za statky měst Pražských, Berouna, Hory Kutné, Hradce Králové, Chebu, Nymburka a Rokycan.

Města však ztratila přece; a to jistiny, které měla za komorou českou. Úhrn těchto jistin představuje 337.463 kop míšenských; a těchto jistin pozbyla města: Mladá Boleslav, Český Brod, Kutná Hora, Králové Hradec, Chrudim, Klatovy, Mělník, Most, Vysoké Mýto, Nymburk, Pelhřimov, Písek, Rakovník, Slaně, Soběslav, Stříbro, Sušice, Tábor, Trutnov, Ústí nad Labem, Žatec a Pražské Nové město.

Celková bilance českých měst byla těžce neutěšená; neboť nutno-li uvážiti 1,602.541 kopu míš. za statky některým městům prodané, pokuty a konfiskace přisouzené měšťanům: Pražským, v Litoměřicích, Klatovech, Soběslavi, Táboře, Tachově a v Ústí nad Labem, v sumě 310.622 kop míš. a výpalné nebo výplatné složená městy: Kutnou Horou, Hradcem Králové, Chrudimí, Louny, Mostem, Vysokým Mýtem, Slavkovem, Soběslavi, Tábořem, Tachovem, Trutnovem a Žatcem v obnosu 153.244 kop. míš., dojdeme k číselnému výsledku, že města královská a věnná v Čechách pozbyla konfiskacemi úhrnem 2,403.870 kop. míš. (= zhruba přes 30 milionů K. č.).

Zvláštní účast ve vzpouře měla města Pražská: Staré město Pražské, Nové město Pražské a Menší město Pražské. Po defenestraci 24. května 1618 spojila se s povstalými českými stavy, což stvrdila písemnou příповědí a zvolila ze svého středu členy direktoria. Mezi osobami zemské správy čteme takto Daniele Škrétu Šotnovského ze Závorič a Tobiáše Štefka z Koloděj. Všichni zvolení s purkmistry, radou a konšely i města, jako taková, přistoupila k usnesení českých stavů, zvláště k zemské

defensi, k zavržení Ferdinanda II., k volbě Bedřicha Falckého za krále českého a k uzavření konfederace s jinými zeměmi, což všechna tři města Pražská pečeti potvrdila.

Když potom po bitvě na Bílé Hoře vzdala se města Pražská na milost bavorskému knížeti Maximiliánovi 9. a 10. listopadu 1620, slíbila poddanskou věrnost vítěznému Ferdinandovi II., jako svému králi. Ale přesto přece neunikala svému osudu, neboť pro účast ve vzpouře statky a důchody obcím náležející byly konfiskací odňaty a přiděleny nové správě, t. j. císařským rychtářům. Takto byly odevzdány statky a důchody obce Starého města pražského: Dvůr Záluží, Volšanský, Branický, mlýny: Helmovský a Kamenský na Špitálsku, clo na mostě a 2 mlýny s určením výnosu na říční správu, cla z pěti bran s nedostačujícím příjmem týdním 15 zl., obchod solní, který poklesl po bitvě bělohorské, Stará Rychta, oslabená prodejem vína ochuzenému měšťanstvu, ochuzené porybenství, vápenice a tři přivozy. Mimo tyto statky náležely Starému městu Pražskému důchody far a záduší, tak zvláště manské zboží v Menším Přítočně (okres Unhošť), náležející špitálu sv. Pavla za Poříčskou branou, na kteréž statky obec v r. 1626 přijalo léno (viz Desky dvorské 68. I. f. 38.), zakoupivši v době vzpoury 1620 duchovní statek špitálu Křižovníků, dvůr Robmhapovský na Špitálsku s dědinami, vinicemi a poddanými musila 9. prosince téhož roku od smlouvy upustiti a Křižovnícký statek vrátiti. (Desky zemské 193, D 2).

Na Novém městě Pražském byly stíženy statky a důchody dané českými králi na opravu cest, dluhů a obecních potřeb. (Dle archivu dř. místodrž. P. 123/53). Byla to ves Nusle, poplužní dvory v Malešicích a Štěrboholech, dům řečený Andělská zahrada, prostý poplatků od Karla IV. v prodeji piva a vína, dům u Černé růže, kde se skládala sůl, mlýny Šítkovy a Nové řečené, vápenice, přivoz a cla v branách, jarmarečné a tržné z dobytka, zboží, oleje a dříví. Kromě toho obci náležely statky a platy zádušní k špitálu sv. Alžběty a sv. Bartoloměje, ze dvorů v Hodkovičkách a Modřanech, ze dvoru a tvrze pusté v Krči; k záduší sv. Jindřicha platy na hořejších Chabrech u příslušných míst, náležejících k záduší sv. Petra na Poříčí, sv. Štěpána a sv. Vojtěcha.

V době vzpoury r. 1620 koupila Novoměstská obec duchovní statky od stavů odbojných 1. statek probošta, děkana a celé kapitoly Vyšehradské s pivovarem, mlýnem, s ostrovem protilehlým, dědiny, vinice, chmelnice v prostoře za Vyšehradskou branou až k bráně Sviňské a Koňské, ke kostelu sv. Pankráce, Nové

Krčič, nad Podělem, Nuslemi a Michlí, 2. grunty s příslušenstvím patřící klášteru sv. Kateřiny na Novém městě a klášteru sv. Tomáše na Menším městě Pražském, 3. dvůr Hradištko, náležející k špitálu Křižovníků. Tyto statky z největší části zaplacené musely býti jmenovaným klášterům vráceny se statkem probošství kostela hradu Pražského, t. j. vsi Vepřek, Dušníky a Všestudy také v čas vzpoury 1620 od stavů hotově koupené.

Dle zprávy císařského rychtáře Filiberta Emanuela de Baiss z roku 1628 k likvidaci náležely také statky a důchody obce Menšího města Pražského. Byly to: Pivovar Hrachovský, směněný za mlýn Huť na Újezdě, mlýn Štěpanovský, platy z několika domů ve Vlašské ulici, obecní vápenice a dům Saský v Mostecké ulici na Malé straně. Kromě toho koupený statek od vzbouřených stavů ves Třebonice, majetek kláštera Břevnovského, musela obec také tomuto klášteru vrátiti. (Viz dř. místodrž. archiv P²/₈ a P¹²³/₅₂ a Desky zemské 193, D. 4.).

Statky a důchody měst Pražských měly připadnouti císaři, ale po obnově rad městských byly od císařských hejtmánů odevzdány k spravování šesti panským úředníkům a důchody obcí Pražských postoupeny dekretem krále české kanceláře císařským nařízením z 13. dubna 1628. Byly tak odevzdány statky Starého města Pražského dle návrhu císařského rychtáře Františka Ostržtoka z Astfeldu 8. května 1628 primasovi k spravování. Také byly odevzdány statky a důchody Nového a Menšího města Pražského. Všechny městské majetky byly zatíženy však velikými dluhy dle úřední relace císařského rychtářů těchto měst Michala Ryttersice z Ryttersfeldu a Filiberta Emanuela de Baiss, vzniklými častými hody konšelů a purkmistrů. Bylo proto císařským nařízením uloženo, že budoucí výpůjčky města Prahy smí se dít v případě nejvyšší nutnosti a se svolením samého císaře. (Viz arch. dř. místodrž. P. ¹²³/₅₂). Dluhy města Prahy před vzpourou vzrostly ubytováním vítězného císařského vojska a činily dle zpráv císařských rychtářů r. 1627 u Starého města 150.000 a u Nového města přes 121.550 kop. míšeňských a město byla nucena žádati o přiročí — moratorium a posléze Staré město v r. 1633 zastavilo obecní mlýn za 4000 zlatých měšťance Kristině Cortesiové a Nové město dvory Malešice a Štěrboholy za 7000 zlatých Antonínovi Binagovi, císařskému výběřčímu berně nápojní a solní. Přes to však dluhy měst Pražských v letech 1654 a 1665 byly velmi značné. Nové město umožnilo z větší části dluhy peněží osob pokutovaných a sumou, kterou mělo za českou komorou.

Vedle měst Pražských jako osob právnických byli pokutováni měšťané těchto měst. Hrdelní komise — executionis — roku

1621 odsoudila tak mezi jinými D. Leandra Ruppela z Ruppachu, Samuela Sixta z Ottersdorfu, Daniela Škrétu Šotnovského ze Závorič ze Starého města a z Nového města mezi jinými Jana Kamaryta z Rovin a Tobiáše Štefka z Koloděj. Nařízením knížete Lichtenšteina 23. února 1624 bylo měšťanstvo pokutováno na penězích, a každý účastník vzpoury musil jemu za pardon uložený obnos jako pokutu složit do české komory. Pokuty byly velmi přísně vymáhány, a peněz mělo býti získáno v případech nedobytnosti prodejem domů, vinic, dvorů, zahrad a nábytku. Avšak zubožení měšťané znehodnocenou mincí, kontribucemi, vydržováním vojska jako úpadkem obchodu a živností pokut zaplatiti nemohli. Byli proto vězněni, neboť dekretem z roku 1625 byly jejich žádosti za úlevy odmítnuty. Po dezťelé živly a židé měli v obchodech volnou ruku. Neznáme seznamu pokutovaného měšťanstva, ale jsou úhrnné výkazy těch, kdo zcela nezaplatili neb zčásti. Takto nezaplatilo 265 osob z různých čtvrtí 43.523 kopy míš. 34 groše. Z pokut byly značné sumy přikázány Albrechtovi z Valdštiny, knížeti Karlovi z Lichtenšteina a české komoře. Takto byl pokutován na Starém městě Jan nejstarší Petráček z Vokounštejna, Jan Theodor Sixt z Ottersdorfu a na Novém městě jistý Jiřík Rejsa; Jindřich Škréta prodal 1630 svou vinici. Emigrantů a exulantů bylo z Prahy 153 odsouzených Friedlanskou konfiskační komisí. Celkem však od r. 1621 do 1630 odešlo do ciziny 400 měšťanů.

Bořivoj Nesměrák:

PROVEĎTE § 9 ZÁBOROVÉHO ZÁKONA!

Jedním z požadavků našeho revolučního programu byla i náprava historických křivd, jak je napáchal na nás třistaletý režim habsburský zvláště konfiskacemi pobělohorskými, jimiž byl národ vyvlastněn, nejlepší lidé vyhnáni nebo postínáni, a půda jim odňatá dána v plen porobitelům. Křivda tato, o níž píše Denis, že „volá o pomstu do nebes“, měla být odčiněna pozemkovou reformou jako závěrečným aktem dějinné spravedlnosti.

Ale při konečném rozhodování zvítězily cíle jiné, a tak byl tento historický důvod z pozemkové reformy vyloučen, a ona řešena na podkladě, jak byl právě mocenskými poměry stran dán. Tím byl jeden z ideových revolučních požadavků žalostně zrazen, historickým provinilcům dán generální pardon, a jen jaksi pro

útěchu a uchlácholení svědomí vsunuta do § 9. záborového zákona výhrada, že „zvláštním zákonem provede se zásada, že bez náhrady bude přejat majetek osob, bezprávně nabytý a majetek osob, jež se hrubě provinily proti československému národu ve světové válce“.

Ale k vydání tohoto opověděného zákona dosud nedošlo. Proč? Či není tu žádného takového majetku, který by byl neprávem nabyt? Vyjděte si jen na hodinu za brány Velké Prahy na východ a uvidíte rozsáhlé lesy a lány, táhnoucí se až kamsi ke Kolínu. — To vše je majetek, který byl kdysi „nabyt“ Janem z Lichtenštejna, jehož rod tu vládne (o způsobu nabytí majetku píše Tomáš Bílek ve svých konfiskacích a Kamil Krofta ve spisu „Bílá Hora“). Tak zůstávají dědicové oněch vítězů na Bílé Hoře nadále pány nad nejžirnějsími kraji naší vlasti nebo se půda od nich vykupuje, a užitek z ní plyne namnoze do ciziny a je obrácen proti našim zájmům. Pozemkovou reformou byli, pravda, trochu dotčeni, ale o nic víc než ostatní majitelé, kteří té půdy nabyli řádným právem. V tom tkví určitá nespravedlnost pozemkové reformy, že nečinila mravního rozdílu, jakým právem kdo půdy nabyt.

Tito kořistníci historických křivd nejsou však republice pranic vděční za to, že tak velkomyslně pardonovala staré hříchy jejich rodů, které pomáhaly kdysi našemu národu do hrobu. Dočkali jsme se od nich spíše toho vděku, že chodí na nás žalovat po všech mezinárodních institucích, že prý jim křivdíme, chceme-li, aby zákonům naší pozemkové reformy byli podrobeni zrovna tak, jako náš člověk, který si tu půdu získal vlastním a poctivým přičiněním.

Podívejme se jen k našim sousedům, Polákům, jak ti zcela jinak dovedli zatočit se svými bývalými utlačovateli a jak energicky obhajují historická práva svého národu bez slabošského ohlížení se na to, „co tomu řekne cizina“. Právě před nedávnem, v lednu t. r. řešil soud v polském Brestu podobný případ nápravy historické křivdy.

Po proticarském povstání Poláků v r. 1831 a 1863 byly zabavovány statky rebelantů, mezi nimi také jakéhosi Baliňského, jemuž byl zkonfiskován velkostatek Jeziory a dán v odměnu carskému generálu Lenačeviči za to, že povstání potlačil. Tedy případ zcela obdobný s našimi konfiskacemi po bitvě na Bílé Hoře. Nyní potomek jmenovaného Baliňského, jistý L o b b e, domáhal se žalobou nápravy křivdy, t. j. vrácení statku, jež mezitím dědictvím přešel do zcela jiných rukou. A soud v Brestu žalobě skutečně vyhověl, uznáv, že zabavení stalo se tehdy

(skoro před sto lety) neprávem, jako akt politického útisku, tedy z titulu nikoli řádného, a rozhodl, že statek má být potomku pokutovaného nynějším majitelem bez náhrady vrácen. A takových případů nápravy historických křiv stalo se v Polsku od převratu již několik. Ještě energičtěji zatočili se svými bývalými utlačovateli baltické státy, které na př. kuronské barony prostě bez jakékoliv náhrady vyvlastnili. Také ve Francii, po znovudosazení Bourbonů, byly prováděny revindikace, t. j. vrácení statků, kdysi zkonfiskovaných, bez ohledu na odstup časový.

Nejsou tedy takové nápravy historických křivd, jak jsme se jich domáhali ve svém revolučním programu, ničím neobvyklým a používají jichž vždy národové, kdysi utlačení, když se osvobodili, ke korektuře bezpráví, jež bylo na nich cizovládou páchano. Takový titul nápravy, odůvodněný mravním právem historickým, imponoval by — možná — i cizině více než titul pozemkové reformy, založený na právu mocenském, třebaš jinak opodstatněném národohospodářsky i sociálně. Vždyť právě ony západoevropské velmoci, na něž se stále ohlížíme, co by tomu řekly, na př. Anglie, váží si historických tradic, uplatňuje je všude i v praxi a sotva by tedy bránila jinému národu, aby ke své hospodářské záchraně činil totéž. Tím méně, běží-li zde o nápravu historického útisku, spáchaného z důvodů náboženských na zastáncích téže víry protestantské, již byla Anglie, Švédsko atd. vždy ochranitelkou.

A je tu konečně ještě jeden důvod, který rovněž mluví pro to, aby revindikace pobělohorských křivd byla řešena i prakticky. Žijíť mezi námi ještě potomci rodin kdysi pokutovaných a hlásí se o spravedlnost za křivdy na jejich rodech napáchané. Je těch potomků několik set a jsou to dobří našinci, vesměs lidé malí, takže náprava křivdy bude u nich i kusem sociální spravedlnosti, k níž je republika povinna.

Není pravda, že je na takovou nápravu už pozdě, ježto pozemková reforma je už skončena a napravila sama zmíněné křivdy. Na nápravu křivdy není nikdy pozdě, a pozemková reforma ji nenapravila, nestarala se vůbec o ni měřivši každému stejně, ať nabyl půdy právem či neprávem. Ještě i dnes dá se mnoho zachránit, neboť ona půda, kterou pozemková reforma z rukou dědiců kořistníků vykoupila, je celkem jen malou částí té nesmírné kořisti, již se jejich rody na úkor pravých majitelů kdysi obohatily. Obrovské jmění, ať v půdě nebo jiné podobě vlastní ještě dědicové oněch historických kořistníků a mají tedy z čeho napravovat hříchy svých předků, aniž by sami museli trpět nedostatkem.

Je-li podle názorů některých majetek takto „nabytý“ přece jenom „držbou pokojnou“, již nutno chránit, oč více nutno chránit právo pokojných čekatelů nápravy, potlačované násilím po tři sta let? Demokratický právní řád nesmí připustit tak zvrácenou morálku, přičící se zdravému právnímu cítění, aby sankcionoval zjevné bezpráví jen proto, že kořistník, dostav se násilím k moci, dovedl z kořisti týti beztrestně po tři sta let.

Nepřekáží také nápravě, nastaly-li mezi tím v původní držbě změny a přesuny. Nezáleží na objektu, ale na subjektu. A tu jsou známi i držitelé kořisti, i jejich majetek i právoplatní nápadníci. Ostatně některé zádavy — a to hlavní — zůstávají dosud v týchž rukách: na př. zboží Smiřických, Černý Kostelec s okolím, nalézá se dosud v rukách rodu Jana z Lichtenšteina, který tak neblaze zasáhl do osudu našeho národa.

Jsou tu tedy dány všechny podmínky k provedení nápravy, opověděné v § 9 záborového zákona.

Parlamentní kruhy nechť si povšimnou toho nápadného zjevu, že provedení tohoto článku záborového zákona uvázlo, a nechť se zasadí o to, aby se dostalo z papíru do praxe.

Poznámka redakce: Pondělník A-Zet z 15. června t. r. píše:

Polsko ztratí všechny státní statky?

Polsko musí vrátit statky, které zkonfiskovalo Rusko polským povstalcům.

Z Varšavy 14. června. Apelační soud ve Vilně vynesl sensační rozsudek v záležitosti statků, jež byly před sto lety ruskou vládou zkonfiskovány hraběcí rodině Tyszkiewiczů. Statky mají býtí tomuto rodu vráceny. Před sto lety byl hrabě Tadeáš Tyszkiewicz generálem polských povstaleckých vojsk. Když povstání bylo krvavě potlačeno, zahájila ruská vláda persekuci a předním účastníkům povstání zkonfiskovala buďto všechny statky nebo aspoň větší část. Hraběti Tyszkiewiczovi byl zkonfiskován lesní velkostatek Swisloc, jenž bezprostředně souvisel neproniknutelnými pralesy se známou pustinou Bělověžskou. Ruská vláda jej s toto pustinou spojila i administrativně v jeden celek a tak přešel i do vlastnictví republiky polské, když její samostatnost byla obnovena. Brzy po převratu žádali dědicové odsouzeného povstalice polskou vládu, aby jim zkonfiskované statky vrátila. Poukazovali na to, že jejich předek bojoval za polskou neodvislost a za tento svůj bod byl potrestán konfiskací statků ve prospěch nepřátelského ruského státu. Jejich nárok byl za-

mítnut. Obrátili se tedy na soud. Soud jejich nárok uznal a odsoudil polský stát, aby jim zkonfiskovaný lesní velkostatek ve výměře 23.792 hektarů vrátil. Rozsudek tento byl v Polsku očekáván s velikou zvědavostí, neboť podle jeho výsledku zahájí nyní podobné procesy i mnoho jiných šlechtických rodů, které po různých povstáních byly potrestány ruskými soudy konfiskací statků. Budou-li všechny tyto spory rozhodnuty ve stejném smyslu jako případ Tyszkiewiczů, bude muset Polsko odevzdat soukromým majitelům většinu státních statků. Při tom hodlají některé rody uplatnit také nárok na úhradu ušlého zisku a to aspoň od dobytí polské samostatnosti.

RODOPISNÉ ROZHLEDY.

Jan Szalatnay a jeho paměti z doby toleranční napsal Dr. Ferdinand Hrejsa r. 1931. Nákladem Blahoslavovy společnosti v Praze I., Klementinum. Kniha tato obsahuje vedle důležitých dat historických z doby toleranční zajímavá data rodopisná.

Jan Szalatnay narodil se 28. října 1758 patrně v Mískovci z otce Ondřeje a matky Kateřiny. Rodina Szalatnayů byla rodina zemanská. Šlechtictví uherské uděleno sice Ferdinandem III. 13. února 1639 s praedikátem de Nagy Szalatna a potvrzeno 20. ledna 1693 císařem Leopoldem, ale rodina byla vlastně již před rokem 1592 stavu šlechtického pod jménem Sztakó jinak Szalatnakó, kteréžto jméno by ukazovalo na původ slovenský, jak vidno ze spisů uložených v archivu komitátu Borsódského. V roce 1783 přichází Jan Szalatnay jako evangelický reformovaný kazatel do Cech do Moravče. V roce 1785 pojmá za manželku Lidmilu Marešovou z Kolína. Byl činným i literárně, vedle kázání napsal česky: „Modlitby křesťanské“ a velezajímavé paměti o událostech své doby: „Krátká historie církve Moravečské a filiální Strměchské Evangelické Helvetského vyznání“. Zemřel 19. října 1827, vchoval tři syny a pět dcer. Rodina jeho velice se rozrostla, a je v ní dosud několik duchovních správců a řada vynikajících osobností, jak vidno z připojeného rodokmenu. Tak vnuk jeho Justus Szalatnay, syn Gersona Szalatnaye a Kristiny Véghové, byl 55 let farářem v Černilově a literárně činným. Narodil se r. 1834, dožil se 82 let, zemřel 8. září 1915. Jan Herben věnuje mu v 3. čís. I. roč. Noviny vřelou vzpomínkou. Rovněž tak vynikal Justus Emanuel Szalatnay, farář a superintendent ve Velimi, syn Jana ml. a jeho manželky Anny roz. Poláčkové. Nar. 21. srpna 1834, umírá 1. kvěna 1910. Hlasy ze Siona přináší mu 13. května 1910 dlouhý nekrolog. Z mladších členů rodiny vyniká Ing. Hugo Szalatnay, profesor vysoké školy zemědělské v Praze, jenž zemřel 18. března 1925 ve věku 55 let, bratr jeho Viktor, česko-bratrský evangelický farář v Kutné Hoře, dosud činný.

Zajímavé je, že rodina uplatnila se i na poli obchodním a průmyslovém, čehož důkaz podal syn Jana Szalatnaye ml. Benjamin, jenž první u nás zavedl výrobu strojů hospodářských. Zemřel 7. února 1925. Tento

vychoval dva syny, z nichž Rafael jest známý sokolský pracovník v New Yorku v Americe, Benjamin pak vedl v posledních letech naše vyslanectví v Tokiu jako charge d' Affaires a legační rada.

Letopisy památných událostí evangelické křesťanské obce v Stroužném: Josef Ernst Bergman, kazatel evangelia. Redakcí Vladimíra Mičana, kazatele-laika českobratrské církve evangelické v Brně, 1931, nákladem Biblické jednoty v Brně, ulice Karla Vávry č. 26. Obsahuji vedle dat historických i data rodopisná z kraje Jiráskova až do Kladska.

Zvláštní jména české šlechty XVI. století uvádí v 24. čísle XXXI. ročníku Zvonu profesor dr. J. V. Šimák. Poukazuje na jména staroslovanská jako Hrdibor Hrabaně z Přerubenic, Vlachyně Leskovec z Leskovic, dále na vlivy husitství, jež otvírá příliv jmen biblických jako Daniel Adam z Veleslavína, Sofoniáš Sobín ze Sobínova, renaissance pak přináší napodobení klasické, na př. Hektor Ventris z Nové Vsi, Nestor z Fictum.

Jako první svazek knih osudů a práce napsal Arnošt Polavský knihu: „*J. V. Figulus a jeho africká dobrodružství.*“ Vydáno nakladatelstvím Orbis v Praze XII, Fochova 62 (cena Kč 22.—).

Knížka pojednává o životě posledního přímého mužského potomka Jana Amosa Komenského, jenž puzen touhou po cizích zemích ocitá se v jižní Africe a prodělává různé fáse vzestupu i sestupu, aby na sklonku svého života vrátil se do vlasti svých předků. Kniha bude čtena s velkým zájmem milovníky otázky exulantské.

Podrobnou práci rodopisnou vydal o svém rodě dr. *Franz Josef Um-
luft*, redaktor der sudetendeutschen Familienforschung v Ústí nad Labem, vlastním nákladem, 1931. —

Rod Groligů — Grulichů. Rod Groligů pochází z Rychnova na Moravě, německé to obce u Svitav. První zmínka o něm pochází z r. 1524. Členové tohoto rodu udrželi se tam až dosud jako drobní zemědělci.

Dr. M. Grolig snažil se najítí spojitost tohoto rodu s rody stejného jména v říši německé. Vypátral v matrikách mnoho osob s příjmením Grolig. Nedostatkem pramenů byl výsledek jeho snažení negativní.

Jméno „Grolig“ odvozuje od slova Krol—Krolle—Krulle, což značí Haarlocke. Groligové měli snad kdysi vlnité vlasy.

Jan Grolig z Rychnova přišel se v r. 1710 do Hoštejna u Zábřehu na sev. Moravě a založil tam českou větev Grulichů. Při tom jest zajímavá přeměna příjmení Grolig na Grulich.

V matrikách v Zábřehu jest o tomto sňatku zaznamenáno: 19.X. 1710 Jan Grolich, syn Mathese Grolicha z Rychnova (ne tedy již Groliga) běře si Kači, dceru Michala Matouška z Hoštejna.

Při zápisu o narození prvních čtyř jeho dětí jsou udáni rodiče: Jan a Kače Grolich, při zápisu o narození dítěte pátého a šestého jsou označeni rodiče: Jan a Kače Grulich.

Příjmení Grulich se od té doby (1727) již ustálilo a Grulichové v Hoštejně jsou dosud v hojném počtu.

Odběratel našeho Sborníku, pan Hynek Grulich, pokladník České banky v Hradci Králové, odvozuje svůj původ z této větve a velmi by jej zajímalo, zda také i jiní Grulichové po případě Krulichové — Krulišové, kteří jsou roztroušeni v Čechách a na Moravě, pocházejí z této větve. Šetření v tom směru buďtež řízena laskavě na jeho adresu.

Zaslané časopisy: Sudetendeutsche Familienforschung 3. ročník, číslo 3. Ústí n. L. — Časopis rodopisné společnosti československé v Praze, roč. III., sešit 1. — Kutnohorské příspěvky k dějinám vzdělanosti české. V. řady, sešit 1—3. VI. řady, sešit 1.—2. — Časopis společnosti přátel starožitností československých v Praze, roč XXXXIX., č. I. — Revue — revuif Argus, roč. VII., číslo 7. Dr. V. J. Matina.

Z P R Á V Y S P O L K O V É

Mezi nově přistouplými členy vítáme pana Bohumila Maternu, továrníka v Nové Pace a pana Jindřicha Vostárka, rolníka v Pazuse u Lito-myšle.

16. dubna konána členská schůze, na níž vyslechnuta řečnický i věcně dobře propracovaná přednáška p. JUC. Škréty: Idea a tradice potomků starých českých rodů. 13. května vyplněna členská schůze zajímavou přednáškou pana Jaroslava Proška o heraldice.

ROD MLÁZOVSKÝCH Z TĚŠNICE

BLEHOVÉ A MLÁZOVŠTÍ Z TĚŠNICE, podle vesničky Těšnice v okrese klatovském, psali se vладыkové, jak Blehové tak Mlázovští z Těšnice, užívající parohu na svém štítě. (Znak v archivu král. Českého č. 53422, list 2.)

Nejstarší člen rodiny jest Jan z Těšnice (r. 1379). Jiljí z Těšnice seděl v Tuklekách roku 1414, syn Lideř z Těšnice roku 1420 odpověděl městům pražským. Janek z Těšnice roku 1419 připomenutý byl slavný válečník tábořský, jenž v letech 1427—1437 byl hejtmanem tábořským; sídlil na Bechyni (1437), na Krakovci, Vsesatově, Šipech, Rousinově, Zhoří; † 1443.

Syn Janův, Jan mladší Bleh z Těšnice, připomíná se až do roku 1445, kdy bez potomků zemřel.

Z ostatních vладыk Těšnických připomínají se: Smil starší roku 1463 a Orlik z Těšnice roku 1468. — Prvním Mlázovským z Těšnice jmenuje se Jan, † 1524 a pochován v Mlázově (u Plánice) v kostele sv. Jana Křtitele. Manželka jeho: Barbora ze Štěpánic, † 1558.

Synové:

PETR 1536 prodal Mlázov	PUTA 1530 plnoletý † 1539	VÁCLAV 1530 neplnoletý	SYLVESTR 1532 neplnoletý 1548 na Blanicích, 1561 na Pačivě, 1558—1588 na Milevsku, Druhlici, Jiřičné, Smilkově, Pačejově, 1568 na Jiřičném a Lhotce Chocholeté, zemřel 1595 v Kolíně a pochován ve farsím chrámě tamtéž.
Manželka: ALŽBĚTA SÁDLO z Kladruče			

Synové:

JETŘICH na Bitovanech, † 1596 v Kostelci, pochován v ko- stele v Křečohři u Kolna	VÁCLAV držel Jiřičnou, 1568 na Druhlicích ke Karlštejnu, zabit 1587 ve svádě s Jindřichem Slavkovcem na silnici u Dobříše. Manželka: Kateřina Lapáček z Rzávého, oddána 1528 v neděli sv. Jana Křtitele. Synové: Jan, 1599 plnoletý, Václav, 1599 neplnoletý, Alžběta 1603, Johanka 1603, Jan junior, 1589 král, úředník v Rožďalovicích, r. 1601 na Syrovátce a senior Jindřich, r. 1603 neplnoletý	JAN senior na Syrovátce, 1576 v Chotěšicích, 1581 na Turnově, 1585 hejtman na Friedlandu a Seifenbergu, 1595 na Syrovátce, 1593—1599 král. hejtman na zámku kolínském; † morem 1599 v Kolíně. I. manželka: Kateřina Dobřeničská z Dobřenic, † 1598. II. manželka: Anna Dohálská z Dohalic, provdala se opět r. 1601 za rytíře Jana z Bubna mladšího
--	---	--

Synové:

JINDŘICH - MIKULÁŠ prodal 1604 se svým bratrem Syrovátku	JAN - SYLVESTR na Syrovátce, žil ještě r. 1636 v Král. Hradci; pochován v kostele v Dobřenicích. Manželka: Mandalena z Radíče, † 1629
---	--

Děti:

VÁCLAV - LADISLAV obroční na panství v Malešově u Kutné Hory, k ruce nejvyššího správce pana hejtmana. (Viz Kutnohorské příspěvky 1. sešit, strana 38., 3. řád.: soupis osob na panství Malešově v kraji čáslavském r. 1651	manželka KATEŘINA	KATEŘINA	ALŽBĚTA
---	-------------------	----------	---------

Děti:

ANNA	DOROTA	KAREL MLÁZOVSKÝ primas v Malešově * 1639, † 3. V. 1723 84 roků stár. Manželka Barbora	VÁCLAV	BOHUSLAV	JIRÍ
------	--------	--	--------	----------	------

Děti:

KATEŘINA KOHOUTOVÁ z Polánky	oddán 15. V. 1708	KAREL * 28. X. 1683	MARKÉTA * 28. IV. 1682	DOROTA * 29. XII. 1685	VÁCLAV * 30. VII. 1690	ANNA MARIE * 20. VIII. 1692	JUDITA * 28. X. 1696	všichni narozeni v Malešově
------------------------------------	----------------------	------------------------	---------------------------	---------------------------	---------------------------	--------------------------------	-------------------------	--------------------------------

Děti:

JAN * 28. V. 1715 v Suchdole u Kutné Hory	LIDMILA * 26. V. 1715 v Suchdole	VÁCLAV * 26. V. 1717 v Suchdole	ANTONÍN VÍT * 15. VI. 1719 v Malešově	KAREL * 17. VIII. 1721 v Malešově	PETR PAVEL * 17. VI. 1723 v Malešově	FRANTIŠEK * 16. IV. 1726 v Malešově	KAREL * 9. I. 1729 v Malešově	JIRÍ * 2. IV. 1730	ANNA JEDLIČKOVÁ byl v letech 1760—1784 v Malešově (pister) pekařem a měšťanem (civis) a v letech 1787—1797 byl v Košicích u Kutné Hory hostinským (cauha)
--	--	---------------------------------------	---	---	--	---	-------------------------------------	-----------------------	--

Děti:

JOSEF * 12. II. 1760 v Malešově	JAN * 12. VIII. 1761 v Malešově	VÁCLAV * 26. I. 1764 v Malešově	ANNA * 8. X. 1779 v Malešově	PAVEL * 22. X. 1781, † 7. I. 1784 v Malešově	JOSEF * 19. III. 1784 v Malešově	FRANTIŠEK * 25. IX. 1787 v Kašicích u Kutné Hory	PAVEL * 5. IX. 1790 v Košicích roln. v Uhomyšl č. 11	oddán 15. V. 1811	MAGDALENA TÁBORSKÁ z Onomyše	BARBORA * 23. VIII. 1792 v Košicích	BARBORA * 15. I. 1795 v Košicích	KATEŘINA * 6. V. 1797 v Košicích
---------------------------------------	---------------------------------------	---------------------------------------	------------------------------------	---	--	---	--	----------------------	------------------------------------	---	--	--

Děti:

ANNA * 16. XII. 1811	MARIE * 9. IX. 1814	BARBORA, MATĚJ * 6. I. 1818 dvojčata	JOSEF * 13. II. 1821	JOSEF * 15. VIII. 1822 rolník v Mančicích č. 24, a od roku 1880 soukromník a majitel domu číslo 526 v Kutné Hoře, zemřel 6. I. 1900, pochov. v Kutné Hoře I. manželka: Magdalena	KATEŘINA DOUDĚROVÁ z Korutic č. 23 * 14. I. 1849	ALŽBĚTA * 3. VII. 1826	JAN * 15. II. 1829
-------------------------	------------------------	--	-------------------------	---	---	---------------------------	-----------------------

MAGDALENA
provdaná
Straková

JAN
* 1846, rolník
v Mančicích č. 24
† 1927
Děti: 4 dcery,
1 syn

ANNA
provdaná
Karásková

EMILIE
provdaná
Hašková

JOSEF
* 28. VI. 1878
v Mančicích
vrchní oficiál-
traťmistr

oddán
26. II. 1906

MAGDALENA
ŠIROKÁ
* 20. 7. 1882
v Jaroměři

Děti:

MUC. EMILIE * 23. 11. 1907 v Jaroměři prov. Vašíčková	MAGDALENA * 4. VIII. 1909 v Innsbrucku, učitelka	LUDVIKA * 13. II. 1910 v Innsbrucku, studující
--	---	---

LITERATURA:

Paprocký: Diadochus II/2 str. 331
Meraviglia: Neues Siebmacher Wappenbuch, Böhmischer Adel str. 289 tab. 639
Kutnohorské příspěvky k dějinám vzdělanosti české III. 1. sešit str. 37—39
Ottova Slovníku naučného díl IV. stránka 160-168
" " " XVII. " 454
Aug. Sedláček: Místopisný slovník historický stránka 612 a 885
" " Dějiny města Čáslavě 1874 vydané stránka 25
" " Hrad a zámky XII. díl Čáslavsko " 210 (Chlum hrad)
" " " XI. " stránka 216
" " " VII. " " 25, 231
" " " V. " " 334
" " " VIII. " " 103-106
Frant. Palacký: Dějiny národu českého díl III. str. 534, 366, 386, 403
" " " IV. " " 248
" " " II. " " 176 částka I.
W. W. Tomek: Dějepis města Prahy IV. díl str. 348, 410, 421, 427
K. Vl. Zap: Kronika Česko-Moravská stran 493
Prof. Jar. Lacina: Obecná kronika díl II. část II. str. 1306
Novotný: Dějiny české III. díl I. část str. 149 (vydáno u Laichtra)
Flajshans: Mistr Jan Hus a národ český str. 74
J. U. Dr. Frankenberger: Naše velká armáda str. 46
Pavel Körber: Čechy východní II. část str. 408 (Syrovátka)
" " " " 225
Dr. Rezek: Památky staré literatury české. Paměti Mikuláše Dačického z Heslova svazek II. str. 67

Václav Břežana: Život Viléma z Roznberka str. 67, 68
" " Život Petra Voka z Roznberka str. 151, 155, 158, 163
Archiv Český díl III. redakci a vydáním Palackého str. 264, 284, 416, 508, 518, 520
" " " VI. " " " 430
" " " XXV. Robota v horních vseh na Pečecku str. 517, 572 a 700
" " " XXXIII. Registra soudu komorního str. 198
" " " Pňhony k svědomí k roku sv. Martina 1524 strana 213
Sněmy České díl III. strana 508, 615, 749
" " " IV. " " 90
" " " V. " " 314
" " " VIII. " " 353, 660, 355
" " " IX. " " 276, 330, 492
" " " X. " " 69
Jao Svoboda, děkan kolínský: Dějiny kaple rodič. Boží a podle stojícího chudobince vydané 1882
Vávra: Dějiny města Kolína I. a II. str. 147, 148, 199 II. 145
Václav Řezníček: Na ostatním penízi str. 56, 78, 90, 92
Jan Václav hrabě Dobřeničský z Dobřenic: Genealogické sbírky (rodokmen Mlázovských) v archivu
král. Českého
Ludvík Kopáček, okr. tajemník: Šlechtické a erbovní rodiny dobříšské str. 44-45
Vojtěch rytíř Král z Dobré Vody: Heraldika str. 330 a 23
Kolář: H. 175
Vlasák: Okres Votický 1873, 55
Josef von Bienenberg: Versuch über einige merkwürdige Alterthümer im Königreich Böhmen